

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра агрохімії і ґрунтознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства

Освітня програма «Науки про Землю»

Спеціальність 103 Науки про Землю

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	проф. Волощук Мирослав Дмитрович
Контактний телефон викладача	0993359901
Е-mail викладача	Agrosoil2001@gmail.com
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	2 години відповідно до графіку
2. Анотація до курсу	
<p>«Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» є навчальною дисципліною, яка передбачена нормативною частиною освітньої програми фахівців освітнього рівня-бакалавр. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства одна із важливих розділів ґрунтознавства, вивчає основні чинники формування ґрунту, закономірності просторового поширення ґрунтів і є основою їх обліку і оцінки як природнього ресурсу. Знання законів географії ґрунтів зональних і регіональних особливостей ґрунтового покриття потрібна для раціонального використання земельних ресурсів, відновлення родючості деградованих ґрунтів та їх охорони.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства» є дати знання студентам про ґрунти як природне тіло та невід'ємну частину географії про конкретні умови формування ґрунтів, будову, властивості, структуру ґрунтів, особливості їх закономірностей і розповсюдження різних типів ґрунтів: формування ґрунтів, теоретичні та практичні знання про будову землі, вплив гірських порід на ґрунтоутворення, властивості ґрунтів, їх генетику і морфологічну будову у природних зонах, засоби підвищення, відтворення їх родючості і їх охорони.</p>	
4. Компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації. – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. – Здатність працювати в команді. – Навички забезпечення безпеки життєдіяльності. – Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему. – Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах. – Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер. – Здатність самостійно досліджувати природні матеріали (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, 	

документувати і звітувати про результати.

5. Результати навчання

- Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю.
- Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.
- Вміти виконувати дослідження геосфер за допомогою кількісних методів аналізу.
- Аналізувати властивості атмосфери та інших геосфер у різних просторово-часових масштабах.
- Демонструвати вміння аналізувати взаємозв'язки між геофізичними, гідрометеорологічними процесами в кліматичній системі Землі та окремих її частин.
- Аналізувати та кількісно описувати процеси, які виникають при взаємодії атмосфери Землі з іншими геосферами.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 3 кредити ECTS, 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Змістовий модуль 1. Географічні закономірності поширення ґрунтів.

Тема 1. Вступ. Географія ґрунтів як наука, дослідження ґрунтового покриву та внесок вітчизняних учених у становлення географії ґрунтів.

Тема 2. Фактори, що визначають зональні закономірності географії ґрунтів.

Тема 3. Закони фаціальності, вертикальної та горизонтальної зональності., їх сучасне трактування та відображення в структурі ґрунтового покриву планети.

Тема 4. Характеристика ґрунтово-біокліматичних поясів, загальні закономірності поширення зональних, азональних та інтразональних ґрунтів.

Змістовий модуль 2. Характеристика ґрунтового покриву материків.

Тема 5. Особливості поширення ґрунтів в межах Євразійського континенту.

Тема 6. Ґрунтовий покрив Африки та його характеристика.

Тема 7. Ґрунтовий покрив Північної Америки та його характеристика.

Тема 8. Ґрунтовий покрив Південної Америки та Австралії та його характеристика.

Змістовий модуль 3. Географія ґрунтів України

Тема 9. Закономірності поширення ґрунтів в Україні, основні ґрунтово-кліматичні зони.

Тема 10. Характеристика основних типів, підтипів ґрунтів України та особливості їх поширення.

Тема 11. Проблеми оцінки та оптимізації земельних ресурсів України.

Теми практичних занять

1. Практичне заняття №1-2. Роль основних чинників ґрунтоутворення (клімат, рельєф, материнські породи) у поширенні ґрунтів.

2. Практичне заняття №3. Прояви законів фаціальності, горизонтальної та вертикальної зональності у структурі ґрунтового покриву.
3. Практичне заняття №4. Будова та характеристика умов ґрунтоутворення в межах основних біокліматичних поясів південної та північної півкулі.
4. Практичне заняття №5-6. Фізико-хімічна характеристика та структура ґрунтового покриву Євразії.
5. Практичне заняття №7. Фізико-географічна характеристика та структура ґрунтового покриву Північної та південної Америки.
6. Практичне заняття №8. Фізико-географічна характеристика та структура ґрунтового покриву Африки та Австралії. Характеристика та поширення основних ґрунтових асоціацій та генерацій.
7. Практичне заняття №9. Агрогенетична характеристика ґрунтів України.
8. Практичне заняття №10. Світові земельні ресурси, їх характеристика, розподіл та раціональне використання.

Самостійна робота

1. Підготовка до лекційних занять – 6 год.
2. Підготовка до практичних занять – 8 год.
3. Підготовка до контрольних робіт – 8 год.
4. Підготовка до заліку – 8 год.
5. Самостійне опрацювання питань курсу:
 1. Вивчення історії дослідження ґрунтового покриву різних країн світу.
 2. Вітчизняна та зарубіжна класифікація і номенклатура країн світу.
 3. Рельєф як ключовий фактор ускладнення структури ґрунтового покриву.
 4. Типи вертикальної зональності.
 5. Принципи об'єднання ґрунтів в надтипологічні таксони.
 6. Гумусний стан ґрунтів, типи гумусу.
 7. Інтразональні та азональні ґрунти та їх поширення.
 8. Основи крупномасштабного картографування ґрунтів.
 9. Динаміка генезису та еволюція ґрунтів.
 10. Деградація ґрунтів в світовому масштабі, види, поширення, вплив на властивості ґрунтів, шляхи їх збереження родючості.

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	50 балів студенти отримують під час проведення практичних занять; 50 балів студент отримує за складання заліку.
Вимоги до письмової роботи	Заліковий білет містить три описові завдання. Після написання роботи проходить усний захист (за потреби).
Практичні заняття	Кожне практичне заняття оцінюється в 5 балів, 15 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі заліку.

Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити індивідуальну роботу згідно обраної тематики.
8. Політика курсу	
Регулярне відвідування аудиторних занять, активна участь в обговоренні розглянутих питань, відпрацювання пропущених занять в назначений викладачем час з дозволу деканату.	
9. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Польчина С.М. Ґрунти світу: конспект лекцій/ С.М. Польчина, Чернівці: Рута.-1998р.-125 с. 2. Дмитрук Ю.М. Географія ґрунтів: конспект лекцій/ Ю.М. Дмитрук, Чернівці: Рута.-2003 .- 150 с. 3. Топольний Ф.П., Гелевера О.Ф. Ґрунтознавство та географія ґрунтів/ Ф.П. Топольний О.Ф. Гелевера, Кіровоград, 2007.-130 с. 4. Позняк С.П. Ґрунтознавство і географія ґрунтів:Ч.1-2./ С.П.Позняк, Львів:Світоч,2010. 5. Добровольський Г.В., Урусевская И.С. География почв./ Г.В. Добровольський, М.:Колос, 2004.-460 с. 6. Балаєв А.Д., Нестеров Г.І. Географія ґрунтів України:метод.Посібник/ А.Д. Балаєв, К.:Наука,2005.-85 с. 	

Викладач

Волощук М.Д.